

Túróczy Imre – Varga Alexandra

A helyi adók jelentősége az önkormányzatok gazdálkodásában

The Importance of Local Taxes in the Management of Local Governments

Összefoglalás

Magyarországon a helyi közügyek intézése és a helyi közhatalom gyakorlása a helyi önkormányzatok feladata. Hazánkban napjainkban több, mint 3000F helyi (települési és területi) önkormányzat működik, amelyekkel szemben alapvető elvárás a nemzeti vagyonnal való felelős gazdálkodás. Az önkormányzatok feladatainak ellátásához, a költségeinek fedezéséhez jelentősen hozzájárulnak az önálló gazdálkodás keretein belül, általuk meghatározott és részükre megfizetendő helyi adókból származó bevételeik. Magyarországon a helyi adóztatási tevékenység kereteit a helyi adókról szóló törvény határozza meg, ugyanis a törvény tartalmazza az önkormányzatok által bevezethető adónemeket, azok mértékét, felső határát, a kedvezményeket, továbbá a mentességek lehetőségét. A törvény adta kereteken belül a helyi önkormányzatok saját hatáskörben dönthetnek arról, hogy a törvényben nevesített adónemek közül melyeket és milyen mértékben kívánnak bevezetni. Jelen kutatás célja bemutatni az önkormányzatok adóztatáshoz kapcsolódó feladatait, valamint, az általuk meghatározott, jelenleg hatályos adónemeket, továbbá azok szerepét az önkormányzatok gazdálkodásában. A tanulmányban ki kívánok térni továbbá arra, hogy az elmúlt években a helyi adóbevételek milyen arányt képviseltek az önkormányzatok bevételeiben. Az elmúlt években lezajló gazdaságpolitikai változások keretében számos – helyi adóztatást érintő – jogszabály módosult, így áttekintést kívánok nyújtani arra vonatkozóan, hogy ezen változások milyen hatással voltak az önkormányzatok gazdálkodására.

Journal of Economic Literature (JEL) kódok: H20, H71, H72

Kulcsszavak: önkormányzatok, pénzügyek, helyi adók, költségvetés

---

DR. TÚRÓCZI IMRE PhD, főiskolai tanár, címzetes egyetemi tanár, Debreceni Egyetem, (turoczy.imre@econ.unideb.hu); VARGA ALEXANDRA ILDIKÓ, PhD hallgató, Debreceni Egyetem (varga.szandii@gmail.com).

Summary

In Hungary, the management of local public affairs and the exercise of local public power are the responsibility of local governments. Today, there are more than 3,000 local (municipal and regional) governments in our country, and responsible management of national assets is a fundamental requirement for them. The revenues from local taxes determined by them and payable to them within the framework of independent management significantly contribute to the performance of the tasks of local governments and the coverage of their costs. In Hungary, the framework of local taxation activity is determined by the Act on Local Taxes, as the Act contains the types of taxes that can be introduced by local governments, their rates, upper limits, discounts, and the possibility of exemptions. Within the framework set by the Act, local governments can decide within their own competence which of the types of taxes listed in the Act they wish to introduce and to what extent. The aim of this research is to present the tasks of local governments related to taxation, as well as the currently effective tax types defined by them, and their role in the management of local governments. In the study, I also want to discuss what proportion local tax revenues have represented in the revenues of local governments in recent years. Within the framework of the economic policy changes taking place in recent years, numerous laws – affecting local taxation – have been amended, so I want to provide an overview of the impact of these changes on the management of local governments.

Journal of Economic Literature (JEL) codes: H20, H71, H72

Keywords: local government, finance, local taxes, budget

Jornaul of Economic Literature

BEVEZETÉS, CÉLKITŰZÉS

Magyarország Alaptörvényében (továbbiakban: Alaptörvény) foglaltaknak megfelelően a helyi közügyek intézése és a helyi közhatalom gyakorlása érdekében Magyarországon önkormányzatok működnek, amelyek alapvető feladata a közszolgáltatások folyamatos biztosítása. Az önkormányzatok részére kötelezően ellátandó feladatot csak törvény határozhat meg, azonban a helyi önkormányzatoknak lehetőségük van önként vállalt és önként átvállalt feladatokat ellátására is. Nagy (2019) tanulmányában felhívja a figyelmet arra, hogy míg a kötelezően ellátandó feladatok ellátásához szükséges pénzügyi fedezetet az Országgyűlés biztosítja, addig az önként vállalt feladat fedezetének megteremtése az önkormányzat feladata. A szakirodalmi források egy meghatározó része szerint a felelősség érvényesítésének legjobb módja, ha adózással összefüggő jogokat ruháznak az önkormányzatokra, amely a döntéshozókat motiválja abban, hogy saját forrásait jobban használják fel, mint ahogy azt tennék, ha azt az állami költségvetésből nyújtanák részükre (Liberati–Sacchi, 2013).

Az államháztartás a teljes hazai közszféra finanszírozását – így az önkormányzati alrendszert is – magában foglalja, amelynek hosszú távú stabilitása társadalmi és gazdasági szempontból is kiemelten fontos (Túróczy et. al., 2023). Az államháztartás központi és ön-

kormányzati alrendszere közötti feladatmegosztásra tekintettel szükséges a bevételeket előteremtő és a kiadásokat meghatározó hatalom megosztása is, azaz a fiskális föderalizmus, amelynek szükségszerű következménye, hogy a bevételmegosztás keretében az adóztatási jogok is megosztásra kerülnek, azonban a decentralizált adóztatási tevékenység korlátlan gyakorlása adózási és egyéb rendszerbeli (pl. elvándorlási) zavarokat okozhatna az ország gazdaságában (Borsa et. al., 2022). Az államháztartás helyi alrendszerének hatékony működéséhez és feladatellátásához az önkormányzatok legfőbb forrásai a központi költségvetésből kapott támogatások, valamint az önálló gazdálkodásból származó bevételek. A központi költségvetés szorossága miatt az önkormányzatok jelentős része finanszírozási nehézségekkel küzd, amelynek megoldásához jelentősen hozzájárulhatnak a helyi adókból származó bevételek. Ugyanakkor az önkormányzatok gazdálkodása tekintetében fontos megjegyezni, hogy az elmúlt években az állam korábbiakhoz képest intenzívebb kapcsolatrendszert épített ki az önkormányzati közigazgatással, szűkítve ezzel az önkormányzatok pénzügyi autonómiáját (Bencsik, 2017).

A Központi Statisztikai Hivatal (továbbiakban: KSH) adatai alapján jelenleg Magyarországon 3197 helyi önkormányzat működik, melyből 3178 települési önkormányzat (1 főváros, 23 kerület, 23 megyei jogú város, 322 város és 2809 község) és 19 területi (vármegyei) önkormányzat (KSH, 2023). A Fővárosi Önkormányzat különleges jogállású, mivel települési és területi önkormányzat is egyben.

Az Alaptörvény értelmében a helyi önkormányzatok a törvény adta lehetőségek keretein belül önálló hatáskörben jogosultak dönteni az általuk kivetendő adók fajtájáról és annak mértékéről. Az 1990. évi C. törvény a helyi adókról (továbbiakban: Hatv.) részletesen meghatározza, hogy az önkormányzatok milyen típusú és mértékű adót vezethetnek be, valamint azt, hogy milyen kedvezmények és mentességek érvényesítésére van lehetőség. Kozma és szerzőtársai (2022) kutatásában a helyi önkormányzatok helyiadó-kivetési gyakorlatát vizsgálta 1997 és 2020 között, melynek keretében megállapította, hogy a helyi önkormányzatok egyre nagyobb számban éltek a helyiadó-kivetés lehetőségével a vizsgált időszakban. A helyi adók jelentőségét mutatja az is, hogy 2019-ben az önkormányzatok 99,3%-a élt a helyi adó alkalmazásának lehetőségével és a költségvetési bevételeinek közel egyharmada a helyi adókból származott (ÁSZ, 2021).

Az önkormányzatok adóztatási tevékenysége komplex feladat, amelynek részeként meg kell határozni a fizetendő adónemeket, annak mértékét, az adókedvezmények és adómentességek lehetőségét, valamint gondoskodni kell a kivetett adók beszedéséről és ellenőrzéséről. Az önkormányzatok által kivetett helyi adókkal szemben elvárás az is, hogy úgy biztosítsanak kiszámítható és stabil bevételi forrást számukra, hogy ne torzítsák jelentős mértékben a gazdasági szereplők és a piac működését (Péteri, 2015).

Jelen kutatás célja bemutatni az önkormányzatok adóztatáshoz kapcsolódó feladatait, valamint, az általuk meghatározott, jelenleg hatályos adónemeket, továbbá azok szerepét az önkormányzatok gazdálkodásában. A tanulmányban ki kívánok térni továbbá arra, hogy az elmúlt években az önkormányzatok milyen arányban éltek a helyi adó bevezetésének lehetőségével és ezen helyi adókból származó bevételek milyen arányt képviseltek az önkormányzatok bevételeiben. Az elmúlt években lezajló gazdasági változások (koronavírus járvány,

orosz-ukrán háború, infláció, stb.) jelentős hatással voltak az önkormányzatok működésére, melynek következtében számos, az önkormányzatok működését – ideértve a helyi adóztatási tevékenységet – érintő jogszabály is módosult, így áttekintést kívánok nyújtani arra vonatkozóan, hogy ezek a változások milyen hatással voltak az önkormányzatok gazdálkodására.

HELYI ADÓNEMEK MAGYARORSZÁGON

A helyi önkormányzatok részéről a feladataik ellátásához – figyelembe véve az egyes települések sajátosságait – önálló gazdálkodás szükséges, amelynek bevételi oldalán jelentős részarányt képviselnek az általuk kivetett helyi adók összegéből származó bevételek. A helyi adók kivetésénél szempont, hogy az adóalap relatíve egységesen kerüljön meghatározása, az adóterher a helyi lakosokat érintse, tervezhető legyen, a beszedett adó magas és lehetőleg konstans bevételt biztosítson, illetve annak beszedése pénzügyileg gazdaságos legyen, valamint az adóbeszedés folyamata legyen transzparens és elszámoltatható (Sandford, 1987). Az adó kivetése önálló hatáskörben történik, azonban a jogszabályi környezet meghatározza az adóztatás kereteit. Fontos szerepe van a kormányzati adópolitikának, amely az ingatlanadók szerepének erősítésével, az adóalapok egységesítésével és célzott kiegyenlítési politikákkal korlátozni tudja az önkormányzatok közötti versenyt (Blöchliger-Campos, 2011). Hazánkban a helyi adókra vonatkozó részletszabályokat a Hatv., illetve a 2017. évi CL. törvény az adózás rendjéről (továbbiakban: Art.) állapítja meg.

A Hatv. részletesen meghatározza, hogy:

- az önkormányzatok milyen adónemek bevezetésére jogosultak,
- az adóalany egy meghatározott adótárgy tekintetben csak egyféle adó fizetésére kötelezhető,
- az önkormányzatok által nyújtható adómentesség, adókedvezmény lehetőségeit.

Néhány speciális jellegű adónem – melyek közül a legjelentősebb a személygépjárművek után fizetendő gépjárműadó – már nem helyi adóként, elkülönülten kezelendő, tekintettel arra, hogy a gépjárműadó központi adó, annak beszedése nem az önkormányzat hatáskörébe tartozik és az abból származó bevétel nem az önkormányzatokat illeti meg.

A Hatv. a helyi adók tekintetében négy kategóriát nevesít:

- vagyoni típusú adók (épitményadó és telekadó),
- kommunális jellegű adók (magánszemély kommunális adója és idegenforgalmi adó),
- helyi iparűzési adó,
- települési adó.

A főváros esetében az építményadót, a telekadót, a magánszemély kommunális adóját és az idegenforgalmi adót a kerületi önkormányzat, a helyi iparűzési adót a fővárosi önkormányzat jogosult bevezetni. Amennyiben az érintett kerületi önkormányzat képviselőtestülete előzetes beleegyezését adja, a fővárosi önkormányzat jogosult azon adónemek bevezetésére, amely eredendően a kerület hatáskörébe tartozna. A 2020. január 1-jétől beszedett gépjárműadó teljes összege a központi költségvetést illeti meg, azonban átengedett bevételként az

önkormányzatok is részesedhetnek belőle a költségvetési törvény alapján (Magyarország Kormánya, 2020).

A vagyoni típusú adók

A Hatv. szerint a vagyoni típusú adók alapja a vagyon és a tulajdon kerül adóztatásra, így az adó alanya nem csak magánszemély lehet. A Hatv. alapján vagyoni típusú adónak minősül:

- az építményadó, amely az önkormányzat illetékességi területén található lakás és a nem lakás céljára szolgáló épület, épületrész, a telekadó az önkormányzat illetékességi területén lévő telek után vethető ki
- és a telekadó.

A Hatv. alapján az adó alanya a vagyoni típusú adók esetében az, aki az év első napján az építmény vagy a telek tulajdonosa. Az adó alapja az önkormányzat döntésétől függően az az építmény m²-ben számított hasznos alapterülete, vagy az építmény korrigált forgalmi értéke. Az építményadó évi mértékének felső határa, ha az az építmény hasznos alapterülete alapján kerül megállapításra 1100 Ft/m², amennyiben az építmény korrigált forgalmi értéke alapján, úgy a korrigált forgalmi érték 3,6%-a. A telekadó évi mértékének felső határa 200 Ft/m², vagy a korrigált forgalmi érték 3%-a.

A Hatv. 13. és 19. §-ban rögzítésre kerültek a vagyoni típusú adók alóli mentesség lehetőségei:

- Építményadó esetében mentes például a szükséglakás, háziorvosi rendelő, az istálló, üvegház, magtár, valamint a műemléképület felújításához kapcsolódóan is határoz meg adómentességet a törvény.
- Telekadó alól mentes többek között az épület hasznos alapterületével egyező nagyságú telekrész, valamint a mezőgazdasági művelés alatt álló belterületi telek.

2025. júniusában vagyoni típusú adót 34,33%-a (1091 önkormányzat) vezetett be, melyből építményadót lakáscélú épületek után az önkormányzatok 20,55%-a (653 önkormányzat), nem lakáscélú épületek után az önkormányzatok 27,75%-a (882 önkormányzat) vetett ki helyi adót, míg a telekadó bevezetésének lehetőségével az önkormányzatok 17,87%-a (568 önkormányzat) élt (MÁK, 2025).

A kommunális jellegű adók

A kommunális jellegű adók körébe tartozik:

- a magánszemély kommunális adója,
- az idegenforgalmi adó.

A magánszemély kommunális adója a helyi önkormányzat illetékességi területén található lakás és a nem lakás céljára szolgáló épület, telek tulajdonjogához, valamint nem magánszemély tulajdonában álló lakás bérleti jogához kapcsolódik. A törvényben foglaltak alapján az

adó évi összegének maximuma adótárgyanként 17 000 Ft. és ezen adónem esetében adómentesség igénybevételére nincs lehetőség, azonban az önkormányzat az adó maximumát az adóévet megelőző második évig eltelt évek fogyasztói árszínvonal változásai szorzatával növelt összegére (a felső határ és a felső határ növelt összege együtt: adómaximum) figyelemmel – állapíthatja meg. A magánszemély kommunális adójának alkalmazásával jelenleg a települési önkormányzatok 72,18%-a él (2294 önkormányzat) (MÁK, 2025).

Az idegenforgalmi adót kivéte helyi önkormányzatok száma folyamatosan növekszik és napjainkban már a harmadik legelterjedtebb helyi adótípusnak tekinthető. Az idegenforgalmi adó nagyszámú alkalmazásának oka, hogy ez az adótípus nem a helyi lakosságot terheli, így a települések vezetői számára nem jelent a népszerűség-vesztés tekintetében kockázatot (Kozma, 2024). Idegenforgalmi adót a települési önkormányzatok a nem állandó lakosként az önkormányzat illetékességi területén, legalább egy vendégéjszaka eltöltése után vezethetnek be. Az önkormányzat az adó mértékét választásától függően vendégéjszakára lebontott fix összegben (300 Ft) vagy a szállásdíj százalékában (4%) határozhatja meg. Az idegenforgalmi adót az adóbeszedésre kötelezett szállásadó, vagy a szálláshellyel, ingatlannal rendelkezni jogosult akkor is tartozik befizetni, ha annak beszedését elmulasztotta.

A Hatv. mentességeket is rögzít az adókötelezettség alól, többek között:

- a 18. életévét be nem töltött magánszemély,
- a gyógyintézetben fekvőbeteg szakellátásban részesülő vagy szociális intézményben el látott személy,
- tanulás, továbbá közszolgálati kötelezettség teljesítése, munkavégzés céljából az önkormányzat illetékességi területén tartózkodó személy.

Idegenforgalmi adó a 2025. júniusában a települési önkormányzatok 32,47%-ánál (1032 önkormányzat) volt bevezetve (MÁK, 2025).

A helyi iparűzési adó

A helyi adóztatás az önkormányzatok autonómiáját erősíti, melyben meghatározó jelentőséggel bír a helyi iparűzési adó (Lentner, 2019). Adóköteles az önkormányzat illetékességi területén állandó vagy ideiglenes jelleggel végzett vállalkozási tevékenység. Az adó évi mértékének felső határát állandó jelleggel végzett iparűzési tevékenység esetén az adóalap 2%-a.

Az adó alapja a nettó árbevétel, csökkentve a törvényben taxatív meg határozott tételekkel:

- az ELÁBÉ-val és a közvetített szolgáltatások értékével,
- alvállalkozói teljesítések értékével,
- anyagköltséggel,
- az alapkutatás, alkalmazott kutatás, kísérleti fejlesztés adóévben elszámolt közvetlen költségével.

A Hatv. 39. § c-f) bekezdései rögzítik a helyi adók tekintetében az adómentesség, adókedvezmény lehetőségeit:

- az önkormányzat által nyújtható adómentességet, adókedvezményt állapíthat meg:
  - annak a vállalkozónak, akinek/amelynek adóalapja nem haladja meg a 2,5 millió Ft-ot (2,5 millió Ft-nál alacsonyabb adóalapösszeget is meghatározhat);
  - a háziorvos, védőnő vállalkozó számára feltéve, ha annak vállalkozási szintű iparűzési adóalapja az adóévben a 20 millió forintot nem haladja meg;
  - a vállalkozó azon beruházásának értéke vagy annak egy része után, melyet a vállalkozó az adóévben helyezett üzembe. Az önkormányzat – ha az adómentességként vagy adókedvezményként igénybe vehető beruházás értéke meghaladja az adóévben a településre megállapított adóalap vagy adó összegét – rendeletében meghatározhatja azt is, hogy a vállalkozó a beruházás értéke adómentességként vagy adókedvezményként igénybe nem vett része után az adóévet követő adóévben, adóévekben vehesse igénybe az adómentességet, adókedvezményt. Az önkormányzat az adómentesség mértékét a településre kimutatott adóalap, az adókedvezmény mértékét a településre kimutatott adó%-ában korlátozhatja.
- a szabályozott ingatlanbefektetési társaság adómentessége: mentes az adó alól a szabályozott ingatlanbefektetési társaságról szóló törvény szerinti szabályozott ingatlanbefektetési társaság, ingatlanbefektetési elővállalkozás, valamint a társaság és az elővállalkozás törvény szerinti projektársasága.
- a beszerző, értékesítő szövetkezet mentessége: mentes az adó alól a beszerző, értékesítő szövetkezet.

Az adómentesség, adókedvezmény szempontjából fontos megjegyezni, hogy terjedelmének, mértékének valamennyi vállalkozó számára azonosnak kell lennie. Ez az egyetlen helyi adónem, amely esetében a bevételek felhasználását szabályozza a törvény: 2019. december 31-ig szociális ellátások finanszírozására, helyi közösségi közlekedési feladatok ellátására volt felhasználható, 2020. január 1-jétől elsőként a helyi közösségi közlekedési feladat ellátására használható fel, és csak az ezen felüli bevétel használható különösen a települési önkormányzat képviselő-testületének hatáskörébe tartozó szociális ellátások finanszírozására. Az adóból származó bevételt az önkormányzati hivatal állományában foglalkoztatottak személyi juttatásai és az ahhoz kapcsolódó közterhek finanszírozására korlátozottan lehet fordítani.

A helyi adók közül az önkormányzatok legnagyobb része, 95,44%-a (3033 önkormányzat) élt a helyi iparűzési adó alkalmazásának lehetőségével (MÁK, 2025).

A települési adók

A helyi adók mellett 2015. január 1-től a települési önkormányzatok települési adók kivetésére is jogosultak. Az adónem tekintetében az önkormányzatok nagyobb szabadsággal rendelkeznek, így az adó alanyát, tárgyát és mértékét is – a törvény keretei között és figyelembe véve azt, hogy olyan adótárgyra már nem kivethető, amely más törvényben szabályozott közteher hatálya alá tartozik – az önkormányzatok szabadon jogosultak megállapítani (Bordás, 2015). A települési adónak nem lehet alanya állam, önkormányzat, szervezet, valamint - e minőség-

gére tekintettel – vállalkozó. Az adómérték felső határát a Hatv. nem korlátozza. A települési adóbevételek fejlesztési célra és a települési önkormányzat képviselő-testületének hatáskörébe tartozó szociális ellátások finanszírozására használhatók fel. A települési adók problémája, hogy az adónemből befolyó bevételt csak előre meghatározott célokra lehetséges felhasználni, így az adónem bevezetésének célja, hogy a kötelezően ellátandó feladatok pénzügyi forrásait biztosítani tudja (Darabos, 2016).

A jogszabályi lehetőségek 2015-től történő kibővítései óta több önkormányzat is élt a települési adóztatás bevezetésének jogával, de a gyakorlatban azt láthatjuk, a gyakorlatban az önkormányzati bevételek tekintetében jelentős növekedés nem történt, amely arra vezethető vissza, hogy a települési adóztatás lehetséges tárgyi és alanyi köre szűken került meghatározásra (Varga, 2023). A helyi adók közül a legnagyobb szabadságot biztosító települési adók alkalmazása rendkívül ritka, ugyanis 2025. júniusában mindösszesen az önkormányzatok 0,66%-ánál (21 önkormányzatnál) volt bevezetve (MÁK, 2025).

A HELYI ADÓBEVÉTELEK JELENTŐSÉGE AZ ÖNKORMÁNYZATOK KÖLTSÉGVETÉSÉBEN

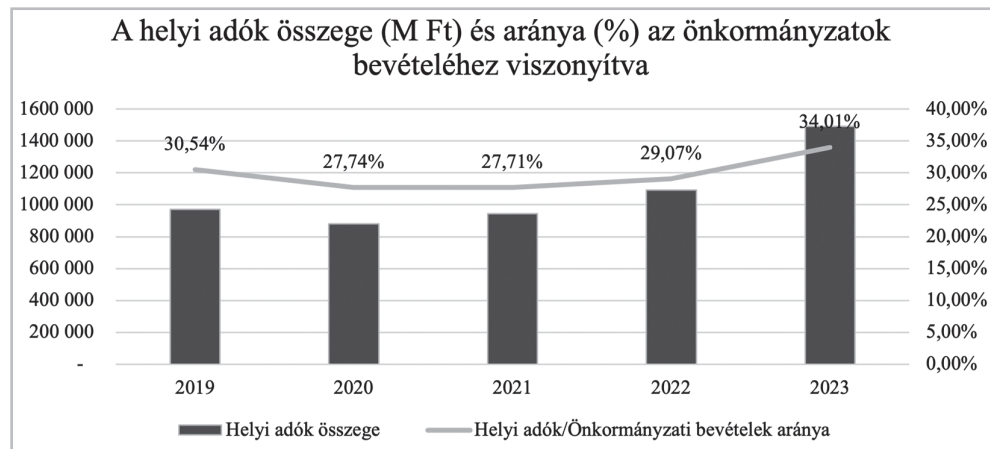
A helyi önkormányzatok gazdálkodásának alapja az éves költségvetés, melynek tervezése tekintetében a 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól (továbbiakban: Mőtv.) értelmében a költségvetési rendeletben működési hiány nem tervezhető. További figyelembe veendő szempont, hogy a helyi önkormányzatok önként vállalhatnak feladatokat – amelyet jogszabály nem utal más szerv kizárólag hatáskörébe, azonban az önként vállalt feladatok megoldása nem veszélyeztetheti a kötelező feladatok ellátását, így annak ellátása saját bevételek vagy az erre a célra biztosított külön források terhére lehetséges (Ménich et al., 2021). A rentábilis és felelős gazdálkodás feltételeként a tervezett kiadásokkal összhangban a bevételi oldal tervezése is elengedhetetlen, melynek jelentős részét a helyi adókból származó bevételek képezik. Főszabály szerint a helyi adóból származó bevétel az önkormányzatok saját bevételeinek minősül. A főváros helyi adókból származó bevételei a fővárosi önkormányzat és a kerületi önkormányzatok közötti megosztásáról a 2006. évi CXXXIII. törvény a fővárosi önkormányzat és a kerületi önkormányzatok közötti forrásmegosztásról (továbbiakban Forrásmegosztási tv.) rendelkezik.

Az önkormányzatok helyi adóztatási tevékenységének keretében döntenek a fizetendő helyi adókról, annak mértékéről, valamint annak felhasználásáról, azonban ahogyan a kivethető adókról, úgy az abból származó bevétel felhasználásáról is a Hatv. rendelkezik. A Hatv. értelmében a helyi iparüzési adóból származó bevétel a közösségi közlekedési feladat ellátására fordítandó. Az ezen felüli bevétel az önkormányzati képviselő-testületének hatáskörébe tartozó szociális ellátások finanszírozására használható fel. A helyi iparüzési adóból származó bevétel az önkormányzati hivatal állományában foglalkoztatottak személyi juttatásai és az ahhoz kapcsolódó munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó finanszírozására nem fordítható. A települési adóból származó bevétel az azt megállapító önkormányzat bevétele, amelyet fejlesztési célra és a települési önkormányzat képviselő-testületének hatáskörébe tartozó szociális ellátások finanszírozására használhat fel.

A helyi adók jelentőségét mutatja, hogy 2025. júniusában az önkormányzatok 99,59%-a (3165 önkormányzat) élt a helyi adó alkalmazásának lehetőségével és mindösszesen 13 önkormányzat nem vezette be a helyi adók egyetlen típusát sem (MÁK, 2025).

A jelenleg rendelkezésre álló adatok alapján a 2023. évben az önkormányzat bevételeinek 34,01%-a helyi adókból származott (KSH, 2025). A helyi adók összegét és annak arányát az önkormányzatok bevételeihez viszonyítva az 1. számú ábra tartalmazza.

1. ábra: A helyi adók összege (M Ft) és aránya (%) az önkormányzatok bevételeihez viszonyítva

Forrás: Saját szerkesztés BERCZIK, 2025 és KSH, 2025 alapján

A SZOLIDARITÁSI HOZZÁJÁRULÁS

Az önkormányzati feladat, hatásköri, finanszírozási rendszerében 2010 után végbement változások következtében az önkormányzatok között keletkező különbségek ellentételezésére az önkormányzatok 2018-tól szolidaritási hozzájárulás megfizetésére kötelezettek (Hegedűs–Lentner, 2023). A szolidaritási hozzájárulás célja, hogy a jobb helyzetben lévő települések hozzájárulnak a rosszabb helyzetben lévők költségeihez. Magyarország éves költségvetéséről szóló törvény minden évben meghatározza az önkormányzatok által fizetendő szolidaritási hozzájárulás mértékét. A 2025. évi központi költségvetéséről szóló 2024. évi XC. törvény törvényben foglaltak szerint a 25 000 forint feletti egy lakosra jutó iparűzési adóerő-képességgel rendelkező önkormányzat az egy lakosra jutó iparűzési adóerő-képességétől függő mértékű szolidaritási hozzájárulást teljesít a központi költségvetésnek.

A szolidaritási hozzájárulás alapja az önkormányzat iparűzési adóerőképességet meghatározó adóalapja, a kötelezettség teljesítése a nettó finanszírozás keretében történik. A 2023. évben 724 települési önkormányzat összesen 217 milliárd forint szolidaritási hozzájárulást fizetett be a központi költségvetésbe (Magyarország Kormánya, 2024). A szolidaritási hozzájárulás mértékének növekvő tendenciáját mutatja, hogy annak tervezett összege a 2024. évi költségvetésben 307,6 milliárd forint, míg a 2025. évi központi költségvetésben már 360,2

milliárd forint összegben szerepel. A 2025. évben a szolidaritási hozzájárulás számításakor alkalmazandó paramétertáblát az 1. számú táblázat tartalmazza.

1. táblázat: A fizetendő szolidaritási hozzájárulás számításakor alkalmazandó paraméterek

	A	B	C	D
	Kategóriák az önkormányzat egy lakosra jutó iparüzési adóerő-képessége szerint (forint)		Hozzájárulás mértéke a szolidaritási hozzájárulás alapjának százalékában	
	alsó határ	felső határ	minimum	maximum
1	0	25000	0	0
2	25 001	50 000	0	0,40
3	50 001	58 000	0,40	0,50
4	58 001	78 000	0,50	0,60
5	78 001	102 000	0,60	0,67
6	102 001	950 000	0,67	0,75

Forrás: 2024. évi XC. törvény Magyarország 2025. évi központi költségvetéséről

A szolidaritási hozzájárulás megfizettetésének célja az önkormányzatok gazdasági helyzetének kiegyenlítése, a működés feltételeinek egyenlőbbé tétele (Dobos, 2020). Ez azonban sok esetben a szolidaritási hozzájárulásra fizetett városokra nézve nagy terhet jelent, ugyanis a jelentősebb adóbevételek nem szükségszerűen eredményezik azt, hogy az önkormányzat kedvezőbb gazdasági körülmények között tud működni, ugyanis a magasabb bevételek rendszerint jelentősebb kiadásokhoz társulnak. A nagyvárosok, megyeszékhelyek általában a környező települések lakosainak is biztosítanak közszolgáltatást. Ilyen például a színházak, múzeumok fenntartása, amely a település számára többletkiadást jelent és a szolgáltatásokat nem csak helyi lakosok veszik igénybe, azonban ezek önként vállalt feladatok, így nincs kényszerítő erő annak fenntartására.

AZ ELMÚLT ÉVEKBEN LEZAJLÓ GAZDASÁGI VÁLTOZÁSOK HATÁSA AZ ÖNKORMÁNYZATOK GAZDÁLKODÁSÁRA

Magyarországon 2020. március 11. napjától ú.n. „veszélyhelyzet” került kihirdetésre, kezdetben a koronavírus okozta válsághelyzet volt az oka, napjainkban az Ukrajna területén zajló háború miatt. A veszélyhelyzet ideje alatt Magyarország Kormánya többek között a nemzetgazdaság stabilitásának biztosítása érdekében rendeletekkel egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, a törvényi rendelkezésektől eltérhet.

A veszélyhelyzet alatt a Kormány a koronavírus világjárvány következményeinek elhárítása, az állampolgárok életének és egészségének megóvása érdekében több olyan intézkedést is hozott, amely a helyi önkormányzatok működési feltételeit alapvetően befolyásolta, tekintettel arra, hogy azok kiterjedtek az önkormányzati saját bevételek jelentős részét képező helyi adóztatási tevékenységre és a különleges gazdasági övezetek létrehozására (Siket, 2021; Parragh-Tóth, 2022). A veszélyhelyzet ideje alatt a Kormány több olyan rendeletet

alkotott, amelyben a Hatv.-ben foglaltaktól eltérő rendelkezésekről döntött. Ezek egyike a 140/2020. (IV.21) Korm. rendelet, amelyben a „Gazdaságvédelmi Akcióterv” keretében a koronavírus-járvány gazdasági hatásainak mérséklése érdekében adózási könnyítések bevezetéséről döntött

A 140/2020. (IV. 21.) Korm. rendelet alapján a 2020. április 26-tól 2020. december 31-ig terjedő időszakban eltöltött vendégéjszakák után az adóalanynak idegenforgalmi adót nem kellett megfizetnie, azonban a be nem szedett adó bevallása alapján települési önkormányzat a bevallott, de meg nem fizetett idegenforgalmi adó összegében megegyező mértékű vissza nem térítendő költségvetési támogatásra jogosult.

A Kormányrendelet az Alaptörvény értelmében 2020. június 18-án hatályukat veszítették, azonban a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és járványügyi készsülségről szóló 2020. évi LVIII. törvény 2020. június 18-át követően is fenntartotta a helyi iparűzési adóval és az idegenforgalmi adóval kapcsolatos szabályokat. 2020. november 11-től a koronavírus-világjárvány második hulláma elleni védekezésről szóló 2020. évi CIX. törvény értelmében a veszélyhelyzetben az Alaptörvény 53. cikk (1) és (2) bekezdése szerinti kormányrendeletek hatályát a törvény hatályvesztéséig meghosszabbításra került.

A 2020. december 2-án hatályba lépő a koronavírus járvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében szükséges helyi adó intézkedésről szóló 535/2020. (XII. 1.) Korm. rendelet az alábbi, önkormányzatok helyi adóztatási tevékenységét érintő rendelkezéseket tartalmazta:

- a 2021. évben végződő adóévben a helyi adó és a települési adó mértéke nem lehet magasabb, mint az ugyanazon helyi adónak, települési adónak az e rendelet hatálybalépése napján hatályos és alkalmazandó önkormányzati adórendeletben megállapított adómértéke,
- az önkormányzatban az e rendelet hatálybalépése napján hatályos adórendelete szerinti adómentességet, adókedvezményt a 2021-ben végződő adóévben is biztosítani kell, és
- a települési önkormányzat a 2021. évre új helyi adót, új települési adót nem jogosult bevezetni.

A Kormány 2020. december 22-én, a koronavírus járvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében szükséges egyes intézkedésekről szóló 639/2020. Korm. rendeletben döntött arról, hogy 2021-ben a kis- és középvállalkozások számára az iparűzési adó mértékének maximuma 1%. A 2020. december 8-ai kormányzati bejelentés szerint a 25 ezer lélekszám alatti települések a kormánytól támogatást kapnak, a nagyobb önkormányzatok pénzügyi helyzetét majd egyenként fogják áttekinteni. Az intézkedés a vállalkozások számára csökkentette a ráfordításokat, az önkormányzatok adóbevételeit méréselte és a központi költségvetésre terhet rótt.

A helyi iparűzési adó tekintetében a Hatv. 2023. január 1-től hatályos állapota értelmében a kisvállalkozók számára választható lett a bevételi sávokon alapuló, tételes adóalap-meghatározás, évi egyszeri fizetési kötelezettséggel (az adózó részéről a bevallást ebben azt esetben is el kell készíteni és abban nyilatkozni kell az adózási mód választásáról).

3 bevételi sáv (éves) és az adóalap:

- 12 millió Ft alatt: 2,5 millió Ft,
- 12 millió és 18 millió Ft között: 6 millió Ft,
- 18 millió és 25 millió Ft között: 8,5 millió Ft.

KÜLÖNLEGES GAZDASÁGI ÖVEZET

Magyarországon főként az iparüzési adót érinti a – törvényi keretek között a Kormány hatáskörébe tartozó - különleges gazdasági övezetek létrehozásának lehetősége. Ezen kiemelt jelentőséggel bíró területek esetében munkahelyek megőrzése és gazdasági tevékenységek kedvező körülményeinek megteremtése érdekében van lehetősége a Kormánynak ilyen övezet kijelölésére, amelyek esetében az adómegállapítási jogkör a települési önkormányzattól a megyei önkormányzathoz kerül át, ezáltal az övezetben a települési önkormányzat részére az illetékességi területén fennálló iparüzésiadó-kötelezettség megszűnik. Ezen intézkedések csorbitják a helyi önkormányzatok hatásköreit, elvonja és szűkíti azon eszközeiket amelyekkel egy esetleges gazdasági nehézség esetén (pl. pandémia, háború) intézkedni tudnának (Balázs, 2021).

A különleges gazdasági övezetbe jelentős vállalkozások tartozhatnak, magas adóerő-képességgel, így források allokációjára kerülhet sor a települési és a megyei önkormányzat között (Nagy, 2021). A Kormány a főváros, valamint a megyei jogú város területén nem nyilváníthat területet különleges gazdasági övezetté. A három különleges gazdasági övezetből a 2023. évben származó helyi adókból származó bevételeket a 2. számú táblázat tartalmazza.

2. táblázat: A különleges gazdasági övezetektől származó helyi adók összege a 2023. évben (adatok forintban)

Különleges gazdasági övezet neve	Vagyoni típusú adó	Helyi iparüzési adó	Összesen
Gödi különleges gazdasági övezet	328 994 445	6 547 388 357	6 876 382 802
Duna-mente – Fejér megye különleges gazdasági övezet	263 760 158	2 947 116 448	3 210 3876 606
Mosonmagyaróvár különleges gazdasági övezet	6 444 200	50 799 015	57 243 215
Összesen	599 198 803	9 545 303 820	10 144 502 623

Forrás: NAV, 2024 alapján saját szerkesztés

Fontos változás azonban, hogy a 2024. évi LXXIV. törvény értelmében 2025. január 1. napján a különleges gazdasági övezetek megszüntetésre kerültek.

ÖSSZEGZÉS

A tanulmány során feltárt információk alapján megállapítható, hogy az önkormányzatok gazdálkodásában a helyi adók meghatározó jelentőséggel bírnak. A 2025. júniusában az önkormányzatok jelentős része, 99,59%-a (3165 önkormányzat) élt a helyi adó alkalmazásának lehetőségével és a jelenleg rendelkezésre álló 2023. évi adatok alapján az önkormányzatok bevételeinek mintegy egyharmada, 34,01%-a a helyi adókból származott. A helyi adók közül a legnépszerűbb adónem a helyi iparűzési adó volt, amelyet az önkormányzatok 95,44%-a (3033 önkormányzat) bevezetett (MÁK, 2025).

Az önkormányzatok által leggyakrabban alkalmazott adónem 2022-ben a helyi iparűzési adó volt. Jellemző volt továbbá a vagyoni típusú adók alkalmazása, valamint a turisztikailag jelentős területeken az idegenforgalmi adó. A helyi adóbevételeken belül a legnagyobb súlyt (95,44%-ot) a helyi iparűzési adó képviselte.

A koronavírus járvány okozta gazdasági hatások következtében a 2020-2021. években mind abszolútértéken, mind arányaiban visszaesést mutattak a helyi adókból származó bevételek, azonban az abból történő kilábalást követően a 2022-2023. években ismét jelentős mértékű emelkedést mutatott.

Speciális helyzetet teremtenek a különleges gazdasági övezetek, amelynek célja a helyi adókból származó bevételek egyenletesebb eloszlásának biztosítása, azonban ezek jelentős kiséseket jelentenek azon önkormányzatok számára, ahol ezek a nagyvállalkozások működnek.

Az utóbbi évek jogszabálmódosításainak célja a válsághelyzetben a gazdasági társaságok működésének támogatása és az adózási tevékenységének könnyítése volt, valamint a 2023. évi módosítások a kisvállalkozások számára lehetőséget biztosítanak, hogy adófizetési kötelezettségeiknek egyszerűbben és transzparens módon tegyenek eleget.

A helyi adók alkalmazásának kérdésköre jelentős dilemma elé állítja az önkormányzatokat. Egyszerre lehetőség az önkormányzatok számára a helyi adók bevezetése, amely meghatározó jelentőségű bevételi forrás lehet és megoldást nyújthat a szűkös költségvetésből gazdálkodó önkormányzatok számára a finanszírozási nehézségei megoldásában. Az érem másik oldala, hogy annak alkalmazásáról egyénileg dönthetnek és azon önkormányzatok, amelyek bevezetnek bizonyos típusú adónemeket vagy az adók mértékét magasabb szinten határozzák meg, a gazdasági vonzerejét tekintve hátrányos helyzetbe kerülnek azon térségekkel szemben, ahol a vállalkozások kedvezőbb adózási körülmények között végezhetik tevékenységüket. Ez szükségszerűen eredményezi azt, hogy ezen területek gazdasági vonzereje tekintetében csökken. További nehézség az önkormányzatok számára, hogy több esetben az adókból származó bevételek felhasználása csak meghatározott célokra történhet, így a gyakorlatban az abból származó bevétel elsődleges célja a feladatellátáshoz szükséges forrás biztosítása.

Összegzésként megállapíthatjuk, hogy a helyi adók az önkormányzatok finanszírozásában jelentős szereppel bírnak, az összes bevételüknek közel egyharmadát teszik ki. A bevétel az önkormányzatok gazdálkodásában különös szerepet tölt be, gyakorlatilag ez a forrás adja a gazdálkodás szabadságát. Az államháztartási gazdálkodás egyik elve a források cél jellegű felhasználásának kötelezettsége, vagyis a normatív támogatások csak a juttatás céljának megfelelően használhatóak fel a kötelezően ellátandó közfeladatok biztosítására. Az önként vállalt

feladatok csak saját bevételből finanszírozhatók. A helyi adók szerepe, hogy kiegészítsék a kötelező feladatok ellátásra biztosított normatív támogatásokat – biztosítva azok minél magasabb szintű ellátását – és lehetőséget adjanak az önként vállalt közfeladatok végrehajtására.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Állami Számvevőszék (2021): *ELEMZÉS - A helyi önkormányzatok adóztatási tevékenysége*. Budapest https://www.asz.hu/dokumentumok/helyi_onkormanyzatok_adoztatasi_tevékenysége_20210323.pdf Letöltés dátuma: 2024. március 8.
- Balázs István (2021): A közigazgatás rezilienciája, avagy a magyar közigazgatás rezilienciájáról a COVID válság idején. *Miskolci jogi szemle*, 16. évf. 1. különszám, pp. 13-22.
- Bencsik András (2017): A helyi önkormányzatok (pénzügyi) autonómiájáról. *Pro Publico Bono–Public Administration*, 5. évf. 1. szám, pp. 56-69.
- Berczik Ábel (2024): *A 2025. évi költségvetési törvény kiemelt céljai, főbb számai, várható változásai - A helyi önkormányzatok 2025. évi költségvetésének keretei*. XXIV. Önkormányzati Költségvetési és Adókonferencia, Eger, 2024. november 12.
- Bordás Péter (2015): A települési adó rendszertani és gyakorlati kérdései. *Pro Publico Bono–Public Administration*, 3. évf. 3. szám, pp. 4-12.
- Borsa Dominika – Hulka Gábor – Király Péter Bálint – Pardavi László (2022): A települési adók szabályozási környezete, gyakorlata és kihívásai: Van-e jelentősége a települési adónak krízishelyzetekben vagy egyáltalán?. *Közigazgatás Tudomány*, 2 évf. 2. szám, pp. 22-34. DOI 10.54200/kt.v2i2.44
- Blöchliger, Hansjörg – Campon, José Maria Pinero (2011): *Tax Competition Between Sub-Central Governments*. OECD, 46 p.
- Darabos Éva (2016): *A helyi adók szerepe az önkormányzatok gazdálkodásában*. Köztes-Európa 8. évf. 1-2. szám, pp. 125-35.
- Dobos Gábor (2020): Dekoncentrált válságkezelés?. *Vírusba oltott politika*, 1. szám, pp. 109-119.
- Liberati, Paolo – Sacchi, Agnese (2013): *Tax decentralization and local government size*. Public Choice, No. 157, pp. 183–205 DOI 10.1007/s11127-012-9937-9
- Hegedűs Szilárd – Lentner Csaba (2023): *Az önkormányzatok bevételeinek és kiadásainak vizsgálata a 2010 utáni állampénzügyi reformoktól a tömeges Covid-19 járvány végéig, 2021-ig*. Új Magyar Közigazgatás, 16. évf. 1. szám, pp. 1-10.
- Kozma Gábor (2024): *A magyarországi települési önkormányzatok idegenforgalmi adó kivetési gyakorlatának vizsgálata 1997 és 2024 között*. Turisztikai és Vidékfejlesztési Tanulmányok, 9. évf. 2. szám
- Kozma Gábor – Czímre Klára – Teperics Károly – Péntes János (2022): *A helyi önkormányzatok helyiadó-kivetési gyakorlatának vizsgálata a hazai kedvezményezett településeken, 1997–2020*. Területi Statisztika, 62. évf. 6. szám, pp. 663-682
- Központi Statisztikai Hivatal (2023): *8.1.2.5. A települési önkormányzatok főbb adatai, 2023. január 1.* https://www.ksh.hu/stadat_files/fol/hu/fol0010.html
- Központi Statisztikai Hivatal (2025): *21.1.1.17. A kormányzati szektor főbb adatai [folyó áron, millió Ft]* https://www.ksh.hu/stadat_files/gdp/hu/gdp0017.html
- Lentner Csaba (2019): *Önkormányzati pénz-, és vagyongazdálkodás*. Dialóg Campus Kiadó, Budapest
- Magyar Államkincstár (2025): *Tájékoztató a bevezetett helyi adók szabályairól, 2024.04. havi adatok* <https://hakka.allamkincstar.gov.hu/Letoltes.aspx>
- Magyarország Kormánya (2020): *Tájékoztató a települési önkormányzatok által 2020. évben beszedett gépjárműadó könyvelésével kapcsolatos szabályainak változásáról (2)* <https://allamhaztartas.kormany.hu/download/2/18/a2000/Tajekoztato%20-%20gepjarmuado%20megosztas.pdf>
- Magyarország Kormánya (2024): *T/152. számú törvényjavaslat Magyarország 2023. évi központi költségvetéséről* <https://www.parlament.hu/irom42/00152/00152.pdf>
- Menich-Jónás Judit – Kovács-Rump Henetta (2021): Önkormányzati gazdálkodás és az önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok kapcsolata. *Controllor Info*, 9. évf. 3. szám, pp. 56-61. DOI: 10.24387/CI.2021.3.11
- Nagy Klára (2019): Paradigmatikus változások, avagy változások előtt vagy változások után vannak-e az önkormányzatok. *Új Magyar Közigazgatás*, 12. évf. 2. szám., pp. 1-11.

- Nagy Zoltán (2021): *Fiskális és monetáris eszközök a járványügyi veszélyhelyzet gazdasági hatásainak mérséklésére*. In: A különleges jogrend és nemzeti szabályozási modelljei. Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet, Budapest, pp. 174-191. https://doi.org/10.47079/2021.nzha.kulon.4_7
- Nemzeti Adó és Vámhivatal (2024): *Különleges gazdasági övezet helyi adói* https://nav.gov.hu/adatbazisok/kulonleges_gazdasagi_ovezetben_beszedett_helyi_adok/Kulonleges-gazdasagi-ovezet-helyi-adoi#_ftn2
- Parragh László –Tóth Róbert (2022): A magyar gazdasági pálya a koronavírus-járvány után:: Erős vállalatok, ösztönző állam, hatékony együttműködés In: Parragh, Bianka; Báger, Gusztáv (szerk.) *Az ösztönző állam válságkezelése II. : A sikeres gazdasági újraindítás* Budapest, Magyarország : Ludovika Egyetemi Kiadó (2022) 456 p. pp. 151-188.
- Péteri Gábor (2015): Helyi adózás: a szükséges rossz?. *Közjavak*, 1. évf. 2. szám, pp. 32-36. DOI 10.21867/KjK/2015.2.8.
- Túróczy Imre – Fenyves Veronika – Tóth Róbert – Szentesi Ibolya (2023): A kontrolling szerepe az államháztartás gazdálkodásában. *Polgári Szemle*, 19. évf. 4-6. szám, pp. 133–146. DOI: 10.24307/psz.2023.1209
- Varga Dóra (2023): A települési adó az önkormányzati adóztatás rendszerében. In: *Gazdasági tendenciák és jogi kihívások a 21. században*, Iurisperitus Kiadó, Szeged, pp. 157-168. <https://publicatio.bibl.u-szeged.hu/29456/1/Varga.pdf>
- Sandford, Cedric (1987): *Economics of Public Finance, 3rd editions*, Pergamon Press, Oxford.
- Siket Judit (2021): Veszélyben a helyi önkormányzatok funkcionalitása?. In: *A járvány hosszútávú hatása a magyar közigazgatásra*, Lőrincz Lajos Közjogi Kutatóműhely, Budapest, pp. 203-222.

JOGSZABÁLYOK JEGYZÉKE

Magyarország Alaptörvénye
1990. évi C. törvény
2006. évi CXXXIII. törvény
2011. évi CLXXXIX. törvény
2017. évi CL. törvény
2020. évi LVIII. törvény
2020. évi CIX. törvény
2023. évi LV. törvény
2024. évi XC. törvény
2024. évi LXXIV. törvény
140/2020. (IV. 21.) Korm. rendelet
535/2020. (XII. 1.) Korm. rendelet
639/2020. Korm. rendelet